

[TEKST + AUDIO] 85 rocznica „Kasztanowej mowy” Stalina

Data publikacji 08.03.2024

10 marca 1939 r. Józef Stalin wygłosił przemówienie, zapowiadające zbliżenie niemiecko-sowieckie przed podpisaniem paktu Ribbentrop-Mołotow. Przemówienie zostało zapamiętane jako „kasztanowa mowa”.

Zaproszenie Hitlera do rozmów

W październiku 1938 r. w ZSRS zakończyła się fala masowego terroru, nazwana później „Wielką Czystką”. Wszystkich rzeczywistych, a nawet potencjalnych opozycjonistów poddano eksterminacji lub osadzono w więzieniu a ludność zastraszano.

XVIII Zjazd Wszechzwiązkowej Komunistycznej Partii (bolszewików) rozpoczął się 10 marca 1939 r. Prawie wszyscy delegaci na Zjazd byli działaczami ze stosunkowo krótkim stażem partyjnym, Stalinowi zawdzięczali uprzywilejowaną pozycję i możliwość rządzenia krajem. Debatując o wewnętrznych zmianach stanęli przed nowymi zadaniami i celami wyznaczonymi przez Stalina. Ówczesna sytuacja międzynarodowa dawała im nadzieję na realizację tych zamierzeń.

foto. AIPN, IPNRz-6-8-1-1

W ramach Zjazdu Józef Wissarionowicz Stalin wygłosił przemówienie, które było referatem sprawozdawczym poświęconym m.in. polityce zagranicznej Związku Sowieckiego. Do historii przeszło pod nazwą „mowy kasztanowej”. W swym referacie Stalin stwierdził, że zachodnie państwa chciałyby, aby Związek Sowiecki **„został wciągnięty do konfliktów przez podżegaczy wojennych, którzy przywykli do tego, by inni wyciągali za nich kasztany z ognia”**. Miał na myśli sojusz ZSRS z Zachodem wymierzony w III Rzeszę. Sowiecki dyktator dał do zrozumienia, że Związek Sowiecki **„może porozumieć się z**

każdym państwem, bez względu na jego ustrój”.

Te sformułowania zostały odebrane przez Adolfa Hitlera jako gotowość do rozmów o współpracy. Pozwoliły na podjęcie działań, które znacznie ociepliły dotychczasowe relacje.

W maju 1939 r. w sowieckim Ministerstwie Spraw Zagranicznych nastąpiły zmiany. Stalin odwołał ze stanowiska Maksima Litwinowa, który optował za sojuszem z Wielką Brytanią i Francją, a na jego miejsce wybrał Wiaczesława Mołotowa, który opowiadał się za porozumieniem z Niemcami. Był to kolejny, czytelny sygnał dla Hitlera.

Zmowa dla wojny

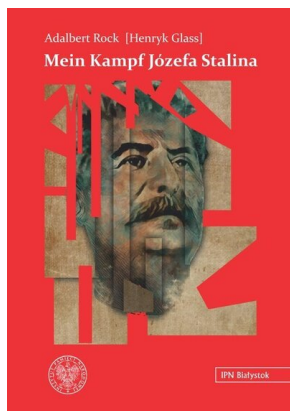
W sierpniu 1939 r. nastąpiło zbliżenie między Berlinem a Moskwą. 19 sierpnia 1939 r. oba kraje podpisały porozumienie o współpracy ekonomicznej i wymianie handlowej. Cztery dni później Stalin zaaprobował przyjazd do Moskwy Joachima von Ribbentropa.

Ministra spraw zagranicznych Rzeszy przyjęto serdecznie na Kremlu, **w nocy z 23 na 24 sierpnia 1939 r. podpisano niemiecko-sowiecki pakt o nieagresji - tzw. pakt Ribbentrop-Mołotow**. Zobowiązano się w nim do powstrzymania się od wszelkiej przemocy i napaści we wzajemnych stosunkach. Pakt został uzupełniony o tajny protokół regulujący podział stref wpływów między III Rzeszę a Związek Sowiecki. Był on istotą sojuszu dwóch totalitaryzmów i położył podwaliny pod rozbiór Polski i wybuch II wojny światowej.

1 września 2019 r. w dzienniku „Rzeczpospolita” – „Plus – Minus” ukazał się dodatek „*Ribbentrop i Mołotow – podpalacze świata z woli Hitlera i Stalina*”, [który można pobrać z poniższego linka](#).

W 2020 r. Instytut Pamięci Narodowej wydał książkę autorstwa Adalberta Rock (Henryk Glass) (red.) pt. „*Mein Kampf Józefa Stalina. Rewolucyjna strategia i taktyka komunistycznego imperializmu*”. [Książkę można nabyć stacjonarnie lub online w naszych księgarniach](#).

Zachęcamy do zapoznania się z licznymi artykułami i materiałami audio-wideo poświęconymi dyktatorowi sowieckiemu, dostępnymi w portalu przystanekhistoria.pl w zakładce Józef Stalin:

- Marek Klecel, [Hitler i Stalin: żywoty równoległe](#)
- Marek Gałęzowski, [Agresja Niemiec i ZSRS na Polskę we wrześniu 1939 roku](#)
- Marcin Przegiętka, [Czy pakt Ribbentrop-Mołotow był „paktem dwóch marksistowskich ideologii”?](#)
- Magdalena Dzienis-Todorczuk, [Sowiecka agresja na Polskę 17 września 1939 r.](#)
- Marek Hańderek, [Sowieckie zbrodnie i represje wobec obywateli polskich po 17 września 1939 roku](#)
- Bożena Witowicz, [Drugi pakt Ribbentrop-Mołotow](#)
- IPNtv Konferencje: [Po jednej i drugiej stronie linii Ribbentrop-Mołotow](#)
- IPNtv: [Razem przeciwko Polsce. Układy niemiecko-sowieckie z 1939 r.](#)
- IPNtv: [W obliczu tragedii: pakt Ribbentrop-Mołotow i wojna obronna - Geneza II wojny światowej](#)

AUDIO:

Aby zobaczyć odtwarzać włącz JavaScript

PLIKI DO POBRANIA

[dr hab. Jan Szumski - w trakcie XVIII Zjazdu WKP\(b\) Józef Stalin wygłosił tzw. „kasztanową mowę” \(mp3, 4.09 MB\) 08.03.2024 14:50](#)
[dr hab. Jan Szumski - w trakcie XVIII Zjazdu WKP\(b\) Józef Stalin wygłosił tzw. „kasztanową mowę” \(wav, 29.99 MB\) 08.03.2024 14:50](#)